

Almanya’da Sözlükçülük ve Sözlükler **Vural ÜLKÜ***

Özet

Makalede, uzun bir sözlükçülük tarihine sahip olan Almanya’da, başlangıcından itibaren bu alanda çalışmaların nasıl geliştiği ve sözlükçülüğün günümüzde ulaştığı düzey ele alınmakta ve bu konuda ayrıntılı bilgi verilmektedir.

Birinci bölümde, farklı sözlük tipleri, esas olarak art zamanlı (diyakronik) ve eş zamanlı (senkronik) bakış açıları esasına göre incelenmekte; dil yapısına göre sözlükler, anlam ve kavram sözlükleri, normatif, deskriptif sözlüklerle, iki dilli sözlükler üzerinde durulmaktadır.

“Almanya’da Sözlük Çalışmaları Tarihi” başlıklı ana bölümde, önce başlangıçtan 19. yüzyıla kadarki çalışmalar tanıtılmakta, daha sonra, Almanya’da tarihî-karşılaştırmalı dil biliminin ortaya çıkıp gelişmesi ve tam bir Alman bilimi hâlini almasının ardından sözlükçülükte yaşanan hızlı gelişme, bu gelişmeyi sağlayan Grimm Kardeşler başta olmak üzere, ünlü dilci-sözlükçülerle birlikte anlatılmaktadır. Bu bölümün son kısmında ise, günümüzde Almanya’da modern dil bilimi temelinde gelişen sözlükçülüğün son durumu, en önemli sözlükler ve sözlük yayınlayan kuruluşlar hakkında bilgi verilmektedir.

Makalenin son bölümünde, sözlük yazımında esas alınan temel ilkeler ve uygulamalar hakkında bazı hatırlatmalar yer almaktadır.

Anahtar Sözcükler: Sözlükçülük (Lexikographie), sözlükler, tarihî-karşılaştırmalı dil bilimi, IDS (Alman Dili Enstitüsü), Günümüz Dili, Duden, Deutsches Wörterbuch, Jacob Grimm, Wilhelm Grimm

Lexicological Studies in Germany **Vural ÜLKÜ**

Abstract

This article examines thoroughly the studies in lexicology from the beginning to the present and it gives the detailed information about the current situation of lexicology in Germany where the studies have been carried out for a long time.

In the first section, different types of dictionaries are analyzed diachronically and synchronically. The other concern of this section is to focus on the descriptive, normative, bilingual, meaning & concept dictionaries in terms of language structure.

In the main section titled ‘The History of Lexicological Studies in Germany’, first, the early attempts until the 19th century are introduced and later the emergence of historical-comparative linguistics in Germany is described including the rapid improvements in lexicology starting with Grimm Brothers and continuing with well-known linguist-lexicologists. The latest situation of lexicology in Germany which has developed on modern linguistics, the most prominent dictionaries and the institutions which publish these dictionaries are mentioned in the last part of this section. The basic principles in lexicology and the reminders of applications take place in the last section of the article.

Keywords: Lexicology, dictionaries, historical comparative linguistics, German Language Institute, today’s language, Duden, Deutsches Wörterbuch, Jacob Grimm, Wilhelm Grimm

* Prof. Dr.